

ODPORÚČANIE RADY

z 9. júla 2013,

ktoré sa týka národného programu reforiem Malty na rok 2013 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Malty na roky 2012 – 2016

(2013/C 217/15)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Komisie o iniciovaní novej stratégie pre zamestnanosť a rast nazwanej Európa 2020, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík, ktorá sa zameriava na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na zvýšenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.

(2) Rada 13. júla 2010 prijala odporúčanie o hlavných usmerneniach pre hospodárske politiky členských štátov a Únie (2010 až 2014) a 21. októbra 2010 Rada prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení pre politiky zamestnanosti členských štátov⁽³⁾, ktoré spolu tvoria „integrované usmernenia“. Členské štáty boli vyzvané, aby integrované usmernenia zohľadnili vo svojej vnútroštátnej hospodárskej politike a politike zamestnanosti.

(3) Hlavy štátov alebo predsedovia vlád členských štátov 29. júna 2012 rozhodli o prijatí Paktu pre rast a zamestnanosť, ktorým sa stanovuje jednotný rámec pre opatrenia na vnútroštátnej úrovni, úrovni EÚ a na úrovni eurozóny s využitím všetkých možných stimulov, nástrojov a politík. Rozhodli o opatreniach, ktoré sa majú prijať na úrovni členských štátov, a najmä vyjadriť plný záväzok dosiahnuť ciele stratégie Európa 2020 a vykonať odporúčania pre jednotlivé krajiny.

(4) Rada 10. júla 2012 prijala odporúčanie⁽⁴⁾ k národnému programu reforiem Malty na rok 2012 a predložila svoje stanovisko k programu stability Malty na roky 2012 – 2015.

(5) Komisia prijala 28. novembra 2012 ročný prieskum rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra koordinácie hospodárskej politiky na rok 2013. Komisia 28. novembra 2012 takisto prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania, v ktorej určila Maltu za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorému sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

(6) Európsky parlament je náležite zapojený do európskeho semestra v súlade s nariadením (ES) č. 1466/97 a 7. februára 2013 prijal uznesenie o zamestnanosti a sociálnych aspektoch v ročnom prieskume rastu 2013 a uznesenie o príspevku k ročnému prieskumu rastu 2013.

(7) Európska rada 14. marca 2013 schválila priority na zabezpečenie finančnej stability, fiškálnej konsolidácie a opatrenia na posilnenie rastu. Zdôraznila potrebu presadzovania diferencovanej fiškálnej konsolidácie, ktorá bude podporovať rast, obnovenia bežných úverových podmienok pre hospodárstvo, podporovania rastu a konkurencieschopnosti, zníženia nezamestnanosti a vyriešenia sociálnych dôsledkov krízy, ako aj potrebu modernizácie verejnej správy.

(8) Komisia 10. apríla 2013 uverejnila výsledky hĺbkového preskúmania pre Maltu podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Na základe analýzy Komisia dospela k záveru, že na Malte existujú makroekonomické nerovnováhy, ktoré si zasluhujú monitorovanie a vyžadujú politické opatrenia. Najmä vývoj v bankovom sektore a na trhu nehnuteľností si odôvodňuje dôkladné monitorovanie. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií si vyžaduje politickú pozornosť.

(9) Malta 30. apríla 2013 predložila svoj národný program reforiem na rok 2013 a svoj program stability na

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Platnosť predĺžená na rok 2013 rozhodnutím Rady 2013/208/EÚ z 22. apríla 2013 o usmerneniach pre hospodárske politiky členských štátov (Ú. v. EÚ L 118, 30.4.2013, s. 21).

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 219, 24.7.2012, s. 61.

obdobie rokov 2012 – 2016. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva programy posudzovali súčasne.

- (10) Vychádzajúc z posúdenia programu stability podľa nariadenia (ES) č. 1466/97 Rada zastáva názor, že makroekonomický scenár, na ktorom sú založené rozpočtové prognózy programu, je realistický. Rada 4. decembra 2012 ⁽¹⁾ zrušila svoje rozhodnutie o existencii nadmerného deficitu na Malte z dôvodu jeho odstránenia v roku 2011, ktoré sa podľa prognózy útvarov Komisie z jesene 2012 javilo ako trvalé. Malta však v roku 2012 zaznamenala deficit verejných financií vo výške 3,3 % HDP, čo je opäť nad referenčnou hodnotou 3 % HDP. Cieľom rozpočtovej stratégie, ktorá je načrtnutá v programe stability, je postupne znížiť deficit z 3,3 % HDP v roku 2012 na 0,8 % HDP v roku 2016, čo by znamenalo postupné napredovanie smerom k strednodobému cieľu. V programe stability je potvrdený strednodobý cieľ, ktorým je štrukturálne vyrovnaná pozícia, čo je ambicioznejšie, než sa požadovalo v Pakte stability a rastu, no dosiahnutie tohto cieľa sa neplánuje v rámci obdobia programu stability. Cieľový deficit na rok 2013 v programe stability sa spolieha na pomerne vysoký nárast daňových príjmov, no zdá sa, že to nie je plne opodstatnené podkladovým makroekonomickým scenárom. Okrem toho pre to neexistuje dostatok konkretizovaných opatrení, čo platí aj pre ďalšie roky. V dôsledku toho je zmena plánovaného (prepočítaného) štrukturálneho salda výrazne vyššia než v prognóze útvarov Komisie. Podľa tejto prognózy, ak nedôjde k zmene politiky, sa štrukturálne saldo zlepši len o ¼ percentuálneho bodu HDP v roku 2013 a len okrajovo v roku 2014.

Dlh verejných financií podľa predpokladov zotrvá nad prahovou hodnotou 60 % HDP počas celého obdobia programu stability. Vnútroštátne orgány predpokladajú, že dlh v roku 2014 narastie na 74,2 % HDP a následne začne klesať na 70 % do roku 2016. V prognóze útvarov Komisie z jari 2013 sa očakáva, že pomer dlhu k HDP sa zvýši o niečo výraznejšie, a to na 74,9 % v roku 2014, keďže sa očakáva, že primárny deficit sa bude prehlbovať. Vzhľadom na odstránenie nadmerného deficitu v roku 2011 sa Malta momentálne nachádza v trojročnom prechodnom období, pokiaľ ide o uplatňovanie referenčnej hodnoty znižovania dlhu, pričom toto obdobie sa začalo v roku 2012. Malta nedosiahla v roku 2012 dostatočný pokrok smerom k splneniu dlhového kritéria a neočakáva sa, že by ho dosiahla ani v rokoch 2013 – 2014. Hoci je fiškálny rámec Malty dosť pružný, jeho nezáväzná povaha a krátkodobé fiškálne plánovanie nepodporujú koncepciu zdravej fiškálnej pozície. Smernica 2011/85/EÚ ⁽²⁾ o rozpočtových rámcoch ešte nebola transponovaná a pravidlo o štrukturálne vyrovnanom

rozpočte, ako je stanovené v Zmluve o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii podpísanej 2. marca 2012 v Bruseli, ešte nebolo pretransformované do vnútroštátneho zákona. V programe stability sa uvádza zámer vlády zriadiť fiškálnu radu, no konkrétne plány nie sú uvedené.

- (11) Daňová disciplína a daňové úniky naďalej predstavujú pre kvalitu verejných financií významný problém. Orgány zaviedli niekoľko relevantných opatrení a dodatočné opatrenia sa pripravujú, no ich vykonávanie sa musí starostlivo monitorovať, pretože konkrétne výsledky ešte neboli zaznamenané. Daňové stimuly pre spoločnosti, aby využívali dlhové financovanie, sú stále veľmi výrazné. Malta v roku 2012 vycnievala ako krajina s druhou najväčšou medzerou medzi daňovým režimom pre dlh a pre kapitálové financovanie nových investícií. Toto zvýhodňovanie dlhu môže viesť k nadmerne vysokému firemnému zadlžovaniu a neefektívnemu rozdeľovaniu kapitálu. Malta je jedným z tých malo členských štátov, ktoré nemajú zavedené žiadne ustanovenia na obmedzovanie tohto zvýhodňovania dlhu.
- (12) V súvislosti s udržateľnosťou verejných financií Malta neustále čelí problémom, pokiaľ ide o vplyv starnutia obyvateľstva na rozpočet, ktorý má podľa prognóz významným spôsobom presiahnuť priemer EÚ. Zvýšenie dôchodkových výdavkov predstavuje viac než polovicu celkového predpokladaného nárastu výdavkov na starnutie obyvateľstva, no v porovnaní s ostatnými členskými štátmi je zákonom stanovený vek odchodu do dôchodku stále nízky a jeho zvyšovanie uzákonené reformou z roku 2006 je pomalé. Je potrebná ďalšia reforma, aby sa zaistila udržateľnosť a zachovala primeranosť a aby sa súčasne riešili obavy o medzigeneračnú rovnosť. Hoci prebehli diskusie so sociálnymi partnermi, neboli predložené žiadne konkrétne návrhy ďalšej dôchodkovej reformy. Zamestnanosť starších pracovníkov je nízka a stále treba finalizovať komplexnú stratégiu aktívneho starnutia. Obmedzená miera primárnej starostlivosti v kombinácii s predpokladaným starnutím obyvateľstva môže v dlhodobom meradle viesť k vysokým nákladom na zdravotnú starostlivosť. Administratívne kapacity v oblasti verejného obstarávania sú slabé, čo vedie ku komplikovaným a zdĺhavým postupom.
- (13) Opatrenia, ktoré boli prijaté s cieľom znížiť mieru predčasného ukončovania školskej dochádzky vrátane nedávneho spustenia prípravného procesu pre vypracovanie stratégie v tejto oblasti sú vítané, a to aj vzhľadom na snahu znížiť mieru nesúladu medzi požadovanými a ponúkanými pracovnými zručnosťami. Účinnosť vynaložených politických snáh bude závisieť od ich náležitej a včasnej realizácie, ktorú bude treba dôsledne monitorovať. Zásadným nedostatkom systému je však nedostatočné prepojenie vzdelávania a odbornej prípravy s potrebami pracovného trhu. Od predpokladaného vytvorenia jednotného systému učňovského vzdelávania, ktorý by sa

⁽¹⁾ Rozhodnutie Rady 2012/778/EÚ zo 4. decembra 2012 (Ú. v. EÚ L 342, 14.12.2012, s. 43).

⁽²⁾ Smernica Rady 2011/85/EÚ z 8. novembra 2011 o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 41).

vzťahoval na viaceré úrovne kvalifikácií, sa zároveň očakáva, že prispeje k vytvoreniu pracovnej sily, ktorá bude orientovaná na potreby trhu práce.

- (14) Malta prijala aj významné kroky s cieľom zvýšiť účasť žien na trhu práce, pričom tieto kroky boli zamerané hlavne na zlepšenie zosúladenia pracovného a rodinného života. Aj vďaka priaznivému skupinovému efektu zamestnanosť žien naďalej stúpa. Stále však existuje priestor na zlepšovanie: zamestnanosť žien je stále nízka, rodičovstvo má stále významný vplyv na účasť žien na trhu práce a rozdiely v zamestnanosti mužov a žien sú najvyššie v Únii. Posilňovanie podpory pružných pracovných mechanizmov a zvyšovanie poskytovania cenovo dostupnej starostlivosti o deti a poškolských zariadení širšiemu segmentu populácie môže prispieť k ďalšiemu zvyšovaniu zamestnanosti žien.
- (15) Mechanizmus úpravy životných nákladov na Malte má svoje osobitosti, ktoré zjavne zmiernujú jeho negatívny vplyv na celkové výsledky pracovného trhu a úpravu miezd: tento mechanizmus poskytuje fixné zvýšenie, a teda zabezpečuje iba čiastočnú kompenzáciu miezd o infláciu nad rámec „referenčnej“ základnej mzdy, k dispozícii sú výnimky na mikro aj makro úrovni a mzdové vyjednávanie je plne decentralizované. Napriek tomu predstavuje systém v prípade veľmi nepriaznivých fáz hospodárskeho cyklu pre flexibilitu reálnych miezd stále potenciálny problém, čím bráni úpravám na pracovnom trhu a znižuje konkurencieschopnosť. Volatilita cien niektorých zložiek cenového indexu použitého v tomto mechanizme, najmä pri cenách energií, by mohla prostredníctvom mzdovo-cenovej špirály vyvinúť tlaky na infláciu. Preto bude s cieľom zmierniť potenciálne rizika nevyhnutné zhromažďovať údaje o mzdách a produktivite na úrovni odvetví a starostlivo monitorovať vplyv systému indexácie miezd. Maltské orgány by mali starostlivo monitorovať vplyv tohto mechanizmu na hospodárstvo a byť pripravené reformovať ho, ak to bude nutné.
- (16) Konkurencieschopnosť Malty je vzhľadom na veľmi obmedzenú diverzifikáciu a slabé environmentálne výsledky v oblasti dodávok energie naďalej ohrozená, čo vedie k vysokým cenám energie. Nelichotivá finančná situácia hlavného poskytovateľa energie (*Enemalta*) k miere tejto neistoty len pridáva, no očakáva sa, že elektrické spojenie so Sicíliou tejto situácii po roku 2014 pomôže. Hoci bolo ďalej uskutočňovaných niekoľko iniciatív, ako napr. zavádzanie fotovoltaickej energie, podiel energie z obnoviteľných zdrojov zostáva obzvlášť nízky a realizovateľnosť rozsiahlych projektov, ako je napr. budovanie tzv. „veterných fariem“, sa zdá ohrozená. V oblasti energetickej účinnosti, najmä pri verejných stavbách, bol zaznamenaný pokrok, pričom financovanie bolo podporené z fondov EÚ. Environmentálne výsledky dopravného systému Malty sú takisto nelichotivé. Malte by prospela komplexná dopravná stratégia, ktorá by obsahovala cieľ zlepšiť verejnú dopravu, cestnú sieť a emisie uhlíka produkované týmto systémom, ako aj cieľ ďalej podnietiť využívanie iných druhov dopravy než osobné automobily.
- (17) Bankový sektor na Malte je vzhľadom na veľkosť domáceho hospodárstva neúmerne veľký. Hoci je to najmä výsledkom prítomnosti neklúčových domácich a medzinárodných bánk, ktoré sú s domácim hospodárstvom len v obmedzenom kontakte, odôvodnený je nad nimi nepretržitý dohľad, aby sa predišlo negatívnym vplyvom ich činnosti na finančnú stabilitu. Domáce banky majú naďalej veľkú expozíciu voči trhu s nehnuteľnosťami, no ich špecifické rezervy na krytie strát z úverov sú pomerne nízke. Uskutočnili sa politické rokovania, ešte ich však treba pretaviť do náležitých regulačných opatrení. Justičný systém trpí neefektívnosťou, ktorá predstavuje pre finančnú stabilitu ďalšie riziko. Dlhá doba, ktorá je potrebná na uzatvorenie konkurzných konaní, bráni efektívnemu uplatňovaniu práv súvisiacich s kolaterálom. V časoch hospodárskeho napätia to môže dodatočným spôsobom zaťažiť súvahy bánk a zvýšiť ich straty, čo bude mať za následok potrebu rekapitalizovať ich.
- (18) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Malty. Posúdila národný program reforiem a program stability a predložila hĺbkové preskúmanie. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku na Malte, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkové hospodárske riadenie Únie tým, že sa poskytnú vstupy na úrovni EÚ pre budúce vnútroštátne rozhodnutia. Jej odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do odporúčaní 1 až 5.
- (19) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability a jej stanovisko⁽¹⁾ je premietnuté najmä do odporúčania 1.
- (20) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem Malty a jej program stability. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 2 a 5.
- (21) V kontexte Európskeho semestra Komisia takisto vykonala analýzu hospodárskej politiky eurozóny ako celku. Na tomto základe Rada vydala jednotlivé odporúčania

⁽¹⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

adresované členským štátom, ktorých menou je euro ⁽¹⁾. Malta ako krajina, ktorej menou je euro, by mala zaistiť aj úplné a včasné vykonanie uvedených odporúčaní,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Malta prijala v období rokov 2013 – 2014 opatrenia s cieľom:

1. Špecifikovať a realizovať opatrenia potrebné na dosiahnutie ročnej štrukturálnej úpravy uvedenej v odporúčaní Rady v rámci postupu pri nadmernom deficite, aby sa nadmerný deficit odstránil do roku 2014 udržateľným spôsobom podporujúcim rast, pričom sa obmedzí využívanie jednorazových/dočasných opatrení. Po odstránení nadmerného deficitu presadzovať primeraným tempom štrukturálnu úpravu, aby sa do roku 2019 dosiahol strednodobý cieľ. Zaviesť v roku 2013 záväzný viacročný fiškálny rámec na základe jasných pravidiel. Zabezpečiť konkrétne plnenie opatrení prijatých s cieľom zvýšiť daňovú disciplínu a bojovať proti daňovým únikom a prijať opatrenia na zníženie daňovej motivácie podnikov využívať dlhové financovanie.
2. S cieľom zaistiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, pokračovať v reformovaní dôchodkového systému, aby sa obmedzil očakávaný nárast výdavkov, a to aj opatreniami ako sú urýchlenie zvyšovania zákonného veku odchodu do dôchodku, zvyšovanie skutočného veku odchodu do dôchodku zosúladením dôchodkového veku alebo dôchodkov so zmenou v strednej dĺžke života a podporou súkromných dôchodkových úspor. Prijať opatrenia na zvýšenie zamestnanosti starších pracovníkov finalizáciou a realizáciou komplexnej stratégie aktívneho starnutia obyvateľstva. Presadzovať reformy zdravotníctva s cieľom zvýšiť nákladovú efektívnosť tohto odvetvia, a to najmä posilnením verejného poskytovania primárnej starostlivosti. Zvýšiť efektívnosť a znížiť trvanie postupov verejného obstarávania.
3. Naďalej vynakladať politické úsilie s cieľom znížiť mieru predčasného ukončovania školskej dochádzky, a to najmä zriadením komplexného monitorovacieho systému, a zvýšiť relevantnosť vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, aby sa riešil nedostatok potrebných zručností, a to aj prostredníctvom ohlásenej reformy systému učňovského vzdelávania. Naďalej podporovať zvyšovanie účasti žien na trhu práce, a to podporovaním pružnej pracovnej doby, a najmä zlepšením poskytovania a cenovej dostupnosti centier starostlivosti o deti a mimoškolských zariadení.
4. Naďalej vynakladať úsilie s cieľom diverzifikovať energetickú skladbu a zdroje energie, najmä zvýšením miery využívania energie z obnoviteľných zdrojov a včasným dobudovaním elektrického spojenia so Sicíliou. Pokračovať v snahe podporovať energetickú účinnosť a znižovať emisie v sektore dopravy.
5. Prijať opatrenia na ďalšie posilnenie rezerv v prípade strát z dôvodu znehodnotených úverov v bankovom sektore, aby sa zmiernili potenciálne riziká vyplývajúce z vystavenia odvetvia trhu s nehnuteľnosťami. Pokračovať v politickom úsilí s cieľom zabezpečiť prísny dohľad nad bankovým sektorom, a to aj v prípade neklúčových domácich a medzinárodne orientovaných bánk. Zlepšiť celkovú efektívnosť justičného systému, napríklad skrátením času potrebného na uzavretie konkurzných konaní.

V Bruseli 9. júla 2013

Za Radu
predseda
R. ŠADŽIUS

⁽¹⁾ Pozri stranu 97 tohto úradného vestníka.